

Monochamus (Monohammus) galloprovincialis Oliv. (Col., Cerambycidae)

door

H. J. DE FLUITER

(Laboratorium voor Entomologie, Wageningen)

Enige tijd geleden bracht Dr Ir H. VAN VLOTEN, Directeur van het Bosbouwproefstation (T.N.O.) te Wageningen, mij een boktor, die hij op 20 September 1949 gevangen had in de boswachterij Schoorl van het Staatsbosbeheer en wel in vak 18 G., Julianalaan, op een Oostenrijkse den (*Pinus austriaca*).

Bij nadere determinatie bleek het een merkwaardige vondst te zijn, daar het hier een volkomen gaaf ♂ exemplaar van *Monochamus (Monohammus) galloprovincialis* Oliv. (stamvorm) betreft.

Deze boktorsoort werd volgens EVERTS (Col. Neerl. III, 1922) tot nog toe driemaal in Nederland gevangen.¹⁾ Deze drie dieren waren volgens hem ongetwijfeld geïmporteerd met hout; het ♂ exemplaar, dat zich in zijn collectie (thans ondergebracht in het Museum v. Natuurlijke Historie te Leiden) bevindt, is geëtiketteerd: SNELLEN, Rotterdam. Het behoort tot het ras *pistor* Germ., gekenmerkt door de zwarte antennen en poten, die bij de stamvorm roodbruin zijn; het etiket is helaas niet van een datum voorzien.

Dit dier zou zich volgens EVERTS vermoedelijk ontwikkeld hebben uit geïmporteerd timmerhout. In ieder geval beschouwt hij de 3 in Nederland gevangen exemplaren niet als inlands.

Waar het door Dr VAN VLOTEN te Schoorl gevangen exemplaar vandaan is gekomen, zal steeds een vraag blijven. Het kan ook uit geïmporteerd dan wel op het strand aangespoeld hout afkomstig zijn, doch heeft dan in ieder geval met succes zijn biotoop weten te vinden. Opmerkelijk is de gaafheid van het dier.

In Duitsland wordt het dier vnl. in de Rijn- en Mainvlakte algemeen aangetroffen. REITTER vermeldt echter ook het voorkomen van dit dier uit Nassau, Dessau, Maagdenburg, Pruisen, Bohemen en de Beierse Alpen en geeft er voor op „zeldzaam”. Als vindplaats vermeldt hij „auf Kieferstöcken u. gefällten Eichen”. De soort komt verder voor van Z.-Frankrijk en Algiers tot in Siberië; binnen dit uitgestrekte gebied treedt zij echter slechts plaatselijk op.

ESCHERICH (1923) vermeldt het dier onder de soorten, die zich voeden op levende of pas gevelde stammen en wel van *Pinus*-soorten. De kevers verschijnen volgens NÜSZLIN in Duitsland vanaf eind Juni en leven bij voorkeur in de kronen van oude dennen. Soms vergrijpen zij zich echter ook aan vangstammen, waar zij (op de pas gevelde stammen) op het gedeelte met dunne bast („Spiegelrinde”) en ook op de takken eieren kunnen afzetten. De larven groeien snel, maken brede gangen, die bij sterke bezetting met elkaar kunnen versmelten. Reeds tegen September zijn de eerste larven halfwas en begeven zich diep in het hout. De verpopping vindt aan het eind van de gang aan de oppervlakte van

¹⁾ Hij schrijft op p. 418 onder *M. galloprovincialis* Oliv.: „De 3 in Nederland gevangen soorten.....”. Hier is ongetwijfeld bedoeld: „De 3 in Nederland gevangen exemplaren.....”.

het spint plaats ; de jonge kevers vreten zich door een cirkelrond gat naar buiten. Het dier heeft over het algemeen één generatie per jaar. De beschadiging van de larven heeft tot gevolg, dat de bomen geheel of gedeeltelijk afsterven, bovendien wordt de technische waarde van het hout ten zeerste verminderd. Het dier komt volgens ESCHERICH uitsluitend op Pinus-soorten voor.

Het door Dr VAN VLOTEN gevangen exemplaar is ondergebracht in de collectie Nederlandse Coleoptera van wijlen Dr UYTENBOOGAART, thans in het bezit van het Laboratorium voor Entomologie der Landbouwhogeschool te Wageningen.

Summary

A male of *Monochamus (Monohammus) galloprovincialis* Oliv. (Col., Cerambycidae) was caught by Dr VAN VLOTEN on *Pinus austriaca* in the forestry "Schoorl" near Schoorl (prov. of North Holland).

Up till now 3 specimens belonging to this species were caught in Holland. EVERTS (Coleoptera Neerlandica II, 1903, and III, 1922) supposed these specimens to be introduced with imported timber. Possibly this also disposes of the specimen caught at Schoorl ; but then this beetle had succeeded in reaching its natural biotope.

Mei 1950.

Aporophila nigra Hw. in de Langstraat. Op 18 September 1949 ving ik te Waalwijk een exemplaar van deze schaarse uil op smeer.

C. H. DIDDEN, Mr. van Coothstraat 18, Waalwijk.

Nog iets over de faunistiek van het vliegend hert. Jammer dat deze kleine bijdrage moet beginnen met : er was eens. Naar aanleiding van de mededelingen van G. F. WILMINK (Ent. Ber. 13 : 36, Maart 1950) en A. STÄRCKE (Ent. Ber. 13 : 84, Juni 1950) over *Lucanus*, vertelt Ir G. A. Graaf BENTINCK mij, dat de reeds jaren geleden gestorven jacht-opziener van het Amerongse bos de vindplaats wist, waar in dat bos *Lucanus* te vinden was en zelfs in aantal.

Toen BENTINCK nog een jongen was, in 1900 of 1901, bracht de opziener wel exemplaren mede naar het kasteel. Op de vindplaats, de oostelijke helling van het bos, dus naar de Gelderse Vallei gekeerd, staan of stonden zware eiken en ook een zeer grote tamme kastanje. Jammer genoeg is er uit die tijd geen een bewijs-exemplaar bewaard gebleven en, voor zover mij bekend, zijn er ook later nooit meer Lucaniden aldaar gevangen. Volgens BENTINCK waren het grootkakige exemplaren.

D. MAC GILLAVRY, Rusthuis „Bergzicht", Heelsum.

Vlindervangsten in de Achterhoek. 1 Juli 1950 ving ik op licht het eerste Aaltense exemplaar van *Mythimna turca* L.

30 Juni kwam een *Gluphisia crenata* Esp. op de lamp af, nog altijd een grote zeldzaamheid in mijn omgeving.

H. G. VAN GALEN, Haartse Straat 80, Aalten.

Vierde Supplement Catalogus Bibliotheek Ned. Ent. Ver. Voor bezitters van de Catalogus is een beperkt aantal overdrukken tegen een nog nader vast te stellen (lage) prijs verkrijgbaar. Aanvragen Zeeburgerdijk 21, Amsterdam-O.